

Anna M. Maćkowiak

Between local communities and foreign visitors:
Social actors of two Indonesian rituals (*Rambu Solo'* and *Pujawali-Perang Topat*)

Praca doktorska napisana pod kierunkiem prof. dr hab. Andrzeja Szyjewskiego

Streszczenie

Pomiędzy sierpniem 2017 a grudniem 2018 roku prowadziłam badania terenowe w kontekstach kulturowych dwóch indonezyjskich rytuałów religijnych: *Rambu Solo'*—znanych toradżowskich ceremonii pogrzebowych (Południowe Sulawesi) oraz *Pujawali-Perang Topat*, czyli obchodów dorocznego festiwalu świątynnego w Lingsar (Nusa Tenggara Barat). Skupiłam się na aktorach, którzy wzięli udział w wybranych rytuałach. Moim głównym celem było opisanie aktorów społecznych jako uczestników dyskursów dotyczących *Rambu Solo'* i *Pujawali-Perang Topat* w ramach kontinuum lokalny–obcy.

Aktorzy przyjmują różnorodne role rytualne: przewodniczą, odgrywają, organizują i obserwują rytuały. Zbadałam ich wcielone postawy wobec oraz wiedzę na temat wybranych obchodów religijnych. Zajmowałam się relacjami pomiędzy różnymi grupami uczestników rytuałów, które obejmują nie tylko „swoich” i „obcych”, lecz także jednostki znajdujące się pomiędzy (np. urzędników państwowych oraz przewodników turystycznych). Wybór lokalizacji i wydarzeń o dobrze ugruntowanej pozycji na rynku turystycznym był celowy. Praca ta dotyczy także związków pomiędzy turystyką a lokalnymi tradycjami religijnymi Indonezji. Badane rytuały uwikłane są w relacje z dyskursami politycznymi oraz związaną z nimi, komunikacją w turystyce.

Posługiwałam się kilkoma metodami badań jakościowym, mój projekt był zarówno etnograficzny, jak i tekstualny. W terenie badałam wypowiedzi na temat dwóch grup indonezyjskich rytuałów za pomocą obserwacji uczestniczących, swobodnych konwersacji oraz—przede wszystkim—pogłębionych wywiadów. 82 osoby wzięły udział w eksperckich i anonimowych wywiadach. Posłużyłam się strategią kodowania wiersz po wierszu, żeby pozostać wierną wypowiedziom moich rozmówców. Jeśli chodzi o analizę tekstualną, ograniczyłam zakres danych poprzez skupienie się na turystycznych obrazach toradżowskich pogrzebów oraz dorocznego święta w Lingsar. Porównałam różnorodne publikacje, jednak szczególną uwagę zwróciłam te wydane przez Lonely Planet.

Pogrupowałam uczestników dyskursów wokół *Rambu Solo'* oraz *Pujawali-Perang Topat*. Granice pomiędzy różnymi grupami aktorów rytualnych są nieostre choć dostrzegalne, a nakładające się na siebie sfery są zazwyczaj szerokie. Opisałam różnorodne przynależności religijne Toradżów oraz *Rambu Solo'* jako atrakcję turystyczną. Podróżnicy, którzy odwiedzają toradżowskie pogrzeby mają na ich temat większą wiedzę niż sugeruje popularny stereotyp. *Pujawali-Perang Topat* bywa przedstawiane jako wydarzenie turystyczne, pomimo że brak w nim znaczącego udziału turystów. Szukam wyjaśnienia różnicy między strategiami promocji tych dwóch rytuałów. Wzywam do refleksji nad naszymi głosami. W Lingsar obserwowałam uwikłanie badaczy w relacje władzy. Dyskursy rządowy oraz naukowy wpływają na obchodzone tam dorocznie święto.

Maćkowiak
Anna Szyjewska